

BESLUT ENLIGT 58 § I LAGEN OM SMITTSAMMA SJUKDOMAR SOM GÄLLER INOM KOMMUNERNA I HELSINGFORS OCH NYLANDS SJUKVÅRDSDISTRIKT

BAKGRUND

Världshälsoorganisationen WHO har 11.3.2020 klassificerat coronavirus-epidemin som en pandemi. Coronaviruset är en allmänfarlig smittsam sjukdom. Enligt statsrådets första rekommendation 12.3.2020 skulle offentliga sammankomster begränsas för att förhindra spridning av den infektion (covid-19) som det nya coronaviruset orsakade.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland har fattat beslut om restriktioner enligt lagen om smittsamma sjukdomar för sin region under perioden 13.3.2020–6.7.2021.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland har med ett beslut 6.7.2021 (ESAVI/23777/2021) under perioden 14.7.2021-10.8.2021 förbjudit alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster inomhus med över 10 (tio) personer och i avgränsade utomhusområden med över 50 (femtio) personer i Esbo, Helsingfors, Grankulla och Vanda. I de här kommunernas områden har offentliga tillställningar och allmänna sammankomster emellertid kunnat ordnas inomhus med över 10 (tio) personer och i avgränsade utomhusområden med över 50 (femtio) personer förutsatt att kunder och de som deltar i verksamheten samt sällskap i realiteten kan undvika närkontakt med varandra och säkerheten kan tryggas genom att följa undervisnings- och kulturministeriets och Institutet för hälsa och välfärds anvisningar av den 31 maj 2021.

HÖRANDE

En hörandeprocess hade kunnat äventyra syftet med det här beslutet. Den försening hörandet hade medfört skulle ha inneburit betydande olägenheter för människors hälsa och den allmänna säkerheten. Därför har regionförvaltningsverket med stöd av 34 § 2 momentet 4 punkten i förvaltningslagen (434/2003) inte ordnat något hörande i ärendet.

REGIONFÖRVALTNINGSVERKETS BESLUT OCH MOTIVERING

Föreläggande

Regionförvaltningsverket i Södra Finland förbjuder med stöd av 58 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster med över 10 (tio) personer inomhus och med över 50 (femtio) personer utomhus som ordnas inom kommunerna i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt.

I de här kommunernas områden kan offentliga tillställningar och allmänna sammankomster emellertid ordnas inomhus med över 10 (tio) personer och i avgränsade utomhusområden med över 50 (femtio) personer förutsatt att kunderna eller de som deltar i verksamheten samt sällskap i realiteten kan undvika närkontakt med varandra och säkerheten kan tryggas genom att följa undervisnings- och kulturministeriets och Institutet för hälsa och välfärds anvisningar av den 31 maj 2021 (bilaga 1).

I det här beslutet avses med närkontakt att människor vistas i samma utrymme inomhus på mindre än två meters avstånd från varandra i mer än 15 minuter eller har fysisk kontakt med varandra och i utomhusutrymmen att de har fysisk kontakt med varandra.

Det här föreläggandet är i kraft under tiden 5.8.2021–26.8.2021.

Det här beslutet upphäver för perioden 5.8.2021–10.8.2021 Regionförvaltningsverket i Södra Finlands beslut enligt 58 § i lagen smittsamma sjukdomar av den 6 juli 2021 (ESAVI/23777/2021) som förbjöd offentliga tillställningar och allmänna sammankomster i Esbo, Helsingfors, Grankulla och Vanda.

Motivering

Centrala bestämmelser

Enligt 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar är syftet med lagen att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt deras negativa konsekvenser för människor och samhället.

I 58 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar bestäms det att när en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom som medför omfattande smittrisk har konstaterats eller med fog kan väntas förekomma, kan regionförvaltningsverket inom sin region fatta beslut om att stänga verksamheter inom socialvården och hälso- och sjukvården, läroanstalter, daghem, bostäder och motsvarande lokaler och förbjuda allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar, om sådana begränsningar behövs inom flera kommuners område. En ytterligare förutsättning är att åtgärden är nödvändig för att förhindra spridningen av en allmänfarlig sjuk-

dom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig sjukdom. Enligt paragrafens 3 mom. får besluten som avses i 1 mom. meddelas för högst en månad. Åtgärderna ska genast avslutas när det inte längre finns någon smittrisk.

Enligt 59 a § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar övervakar regionförvaltningsverket och kommunen inom sina verksamhetsområden fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de begränsningar som det föreskrivs om i 58 §, 58 c § 1 och 2 momentet, 58 d samt 58 h § 1 momentet samt iakttagandet av beslut som gäller dessa. I 59 b § i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs om inspektioner som görs för att genomföra övervakningen och i 59 c § om behörigheten att meddela förelägganden och tvångsmedel.

Enligt 1 § 1 momentet 14 punkten i statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar är infektionen som orsakas av den nya typen av coronavirus en allmänfarlig smittsam sjukdom.

Nationell styrning och det epidemiologiska läget

Enligt Institutet för hälsa och välfärd smittar det nya coronaviruset (SARS-CoV2) framför allt som droppsmitta när en insjuknad person hostar eller nyser. Vid närkontakter kan corona också smitta genom beröring, om en insjuknad exempelvis har hostat i handen och därefter rört en annan person. Viruset kan dessutom smitta vid beröring av ytor där det nyligen kommit luftvägssekret från en smittad person. Coronavirusen är dock uppbyggda så att de inte klarar sig en längre tid på ytor.

Det är typiskt för virus att de muterar. Virusmutationerna kan till sina egenskaper avvika från den tidigare virusstammen. Exempelvis virusstammar som märkbart modifierats kan klassificeras som så kallade oroväckande coronavirusvarianter (variant of concern, VOC).

Institutet för hälsa och välfärd följer aktivt upp hur coronaviruset muterar och bedömer varianternas verkningar på coronavirusepidemin. Ute i världen cirkulerar för närvarande många olika varianter av coronaviruset. Spridningen av nya virusvarianter kan bekämpas på samma sätt som spridningen av det tidigare cirkulerande coronaviruset.

Utöver VOC-varianterna cirkulerar det i Finland och på andra håll i världen också andra muterade virusstammar där man inte ännu känner till hur mutationerna påverkar smittsamheten eller vaccinationskyddet.

Coronavaccinet skyddar mot covid-19 och särskilt allvarliga former av sjukdomen. Vaccinet mot covid-19 hindrar dessutom virusinfektion och utsöndringen av viruset samt smitta mellan människor väl. På basis av detta är tanken att vaccin mot covid-19 kan bidra till uppkomsten av så kallat indirekt skydd och flockskydd. Hur god skyddseffekt den vaccinerade får beror på den vaccinerades ålder och bakomliggande sjukdomar; på hurdan coronasmitta det är fråga om och vilka virus som cirkulerar

vid den aktuella tidpunkten. Enligt dagens kunskap skyddar de vacciner mot covid-19 som används också mot nya virusvarianter, men vaccinerens skyddseffekt kan vara sämre mot vissa varianter. Det är sannolikt att vaccinationen skyddar den vaccinerade mot allvarlig covid-19-infektion också när infektionen orsakas av muterat virus.

Coronavaccineringarna har inletts inom EU och 27.12.2020 även i Finland.

Statsrådet har i sitt principbeslut av den 3 september 2020 (VNK/2020/106) förordat social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan för genomförande av rekommendationer och begränsningar enligt hybridstrategin för hantering av coronakrisen efter covid-19-epidemins första fas (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2020:27). I planen är utgångspunkten för hanteringen av epidemin sådana åtgärder och beslut som enligt lagen om smittsamma sjukdomar fattas av lokala och regionala myndigheter.

Social- och hälsovårdsministeriet har dessutom 29.12.2020 sänt kommunerna, sjukvårdsdistrikten och övriga samkommuner ett brev om uppdatering av handlingsplanen för hybridstrategin (VN/288/2020). I brevet konstateras det att ministeriet i enlighet med Statsrådets principbeslut 22.12.2020 har uppdaterat handlingsplanen för hybridstrategin. I brevet konstateras det att handlingsplanen innehåller en redogörelse för beskrivningar som karaktäriserar tre epidemifaser. Med hjälp av beskrivningarna ska behovet och riktandet av rekommendationer och restriktioner bedömas och beskrivningarna ska användas som stöd för beslutsfattandet på regional och nationell nivå. Vissa detaljer i beskrivningarna av de olika epidemifaserna har preciserats på basis av erfarenheterna hösten 2020.

Statsrådet har i sitt principbeslut (STM/12/2021) av den 26 januari 2021 förordat att social- och hälsovårdsministeriet kompletterar handlingsplanen för genomförandet av hybridstrategin. Social- och hälsovårdsministeriet har 28.1.2021 utfärdat ett styrbrev om begränsningsåtgärder för att hindra spridningen av den nya virusvarianten och epidemin (VN/909/2021). Enligt brevet utgör de nya varianter av SARS-CoV-2 som har upptäckts ett nytt potentiellt betydande epidemiologiskt hot. Dessa virusvarianter sprider sig betydligt snabbare än coronavirusets tidigare undertyper. Trots att letaliteten inte verkar ha ökat kan den nya virusvarianten leda till en epidemi som sprids betydligt snabbare än förut, och på grund av det ökade antalet sjukdomsfall allvarligt hota hälso- och sjukvårdssystemets bärkraft. Eftersom den nya virusvarianten utgör ett allvarligt nytt hot har handlingsplanen för hybridstrategin kompletterats den 26 januari 2021. Statsrådet har förordat kompletteringen genom sitt principbeslut. I brevet ges baserat på handlingsplanen rekommendationer för åtgärder i det rådande läget. I brevet lyfter man också fram att kompletteringen av handlingsplanen beskriver hur två

olika situationer där epidemin accelererar kan se ut och åtgärdshelheterna för dessa situationer.

Statsrådet fattade 25.2.2021 ett principbeslut om att övergå till nivå två som avses i kompletteringen av handlingsplanen för hybridstrategin (STM/2021/32). Social- och hälsovårdsministeriet har 25.2.2021 utfärdat styrbrevet *Restriktioner för att hindra spridningen av virusvarianten och epidemin – nya befogenheter enligt lagen om smittsamma sjukdomar och handlingsplanen för hybridstrategin* (VN4947/2021). I brevet konstateras det att ändringen av lagen om smittsamma sjukdomar (147/2021), genom vilken nya temporära befogenheter för att förhindra spridning av epidemin fogades till lagen, trädde i kraft den 22 februari 2021. De tillfälliga befogenheterna gäller till och med den 30 juni 2021. Med anledning av lagändringen har ministeriet den 25 februari 2021 uppdaterat del 3 i handlingsplanen samt som bilaga till den ministeriernas tidigare åtgärdsrekommendationer för epidemins olika faser, som gavs den 23 oktober 2020.

Den 1 mars 2021 har statsrådet i samverkan med republikens president konstaterat att det råder undantagsförhållanden i Finland (VNK/2021/21). I motiveringspromemorian till statsrådets beslut konstateras det att när syftet är att bekämpa covid-19 och trygga hälso- och sjukvårdens bärkraft kan situationen inte fås under kontroll med myndigheternas normala befogenheter. Social- och hälsovårdsministeriet har med sitt styrbrev (VN/5229/2021) 1.3.2021 styrt alla de områden som enligt THL:s och ministeriets bedömning uppfyller kriterierna för samhällsspridningsfasen eller som med tanke på behovet av åtgärder kan anses befinna sig i denna fas att införa de åtgärder för samhällsspridningsfasen (inkl. de nya befogenheterna enligt lagen om smittsamma sjukdomar) och de tilläggsåtgärder på nivå två som anges i handlingsplanen och den kompletterande handlingsplanen för genomförandet av hybridstrategin.

Social- och hälsovårdsministeriet har i sitt brev 23.4.2021 *Restriktioner för att hindra spridningen av virusvarianten och epidemin* (VN/11430/202) fortsatt styrt regionerna enligt åtgärdsnivå 2 till och med 31.5.2021. Ministeriet styr regionerna i samhällsspridningsfasen att bland annat fatta beslut enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar om att ställa förutsättningar för användningen av utrymmen som är avsedda för kunder och deltagare då kriterierna som avses i bestämmelsen uppfylls och beslut enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar som förbjuder offentliga tillställningar med över sex personer eller i sista hand helt förbjuder ordnandet av offentliga tillställningar så att tillställningar med högst sex personer är tillåtna enbart av tvingande lagstadgat skäl. Dessutom rekommenderas i brevet att man i områden som bedöms vara i accelerationsfasen inför motsvarande åtgärder för att effektivisera den riksomfattande epidemibekämpningen och hindra spridningen av epidemin. I brevet konstateras att om man innan den utsatta tiden då styrningen upphör frångår åtgärdsnivåerna så ger ministeriet en särskild

ny styrning om dess betydelse och åtgärdsförslagen som förknippas med epidemifaserna.

Statsrådet konstaterade att undantagsförhållandena har upphört 27.4.2021 och utfärdade förordningar som upphäver befogenheterna som infördes med stöd av undantagsförhållandena (VNK/2021/48).

Statsrådet fattade 6.5.2021 ett principbeslut om att frångå användningen av åtgärdsnivåerna som avses i kompletteringen av handlingsplanen för hybridstrategin (STM/2021/83). Statsrådet konstaterar i principbeslutet att det är motiverat att frångå användningen av åtgärdsnivåerna. Statsrådet förordar att social- och hälsovårdsministeriet upphäver de kompletterande åtgärderna till handlingsplanen för genomförandet av hybridstrategin av den 26 januari 2021 som gjordes för att hindra en hotande snabb accelerering av epidemin och att virusvarianter som smittar lättare blir vanligare. Social- och hälsovårdsministeriet styr genom principbeslutet alla områden att som fortsatt åtgärd slopa de ytterligare åtgärderna förknippade med åtgärdsnivåerna och övergå till åtgärderna för epidemifasen i regionen enligt handlingsplanen för hybridstrategin.

Statsrådet fattade den 27 maj 2021 principbeslutet (STM/2021/100) om en handlingsplan för genomförande av hybridstrategin för hantering av covid-19-epidemin samt om översyn av handlingsplanen. Social- och hälsovårdsministeriet utfärdade den 27 maj 2021 ett styrningsbrev om Åtgärdsrekommendationer enligt den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin för att förhindra spridningen av epidemin (VN/14345/2021). I brevet styrs åtgärdsrekommendationerna enligt epidemifas till och med den 30 juni 2021. Rekommendationerna som behandlas i brevet anger åtgärdshelheter för varje epidemifas som myndigheterna i områdena kan tillämpa för att bromsa epidemin. Den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin publicerades den 1 juni 2021.

Enligt brevet rekommenderar social- och hälsovårdsministeriet i områden som befinner sig i accelerationsfasen beslut enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar som förpliktar till att ordna offentliga tillställningar och allmänna sammankomster på så sätt att kunder och de som deltar i verksamheten de facto kan undvika närkontakt med varandra genom att följa undervisnings- och kulturministeriets och THL:s anvisningar. Beslutet gäller utrymmen inomhus som används för mer än tio kunders eller deltagares samtidiga vistelse samt med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som samtidigt används för mer än 50 kunder eller deltagare.

Social- och hälsovårdsministeriet har 24.6.2021 utfärdat styrbrevet Åtgärdsrekommendationer enligt den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin (VN/14345/2021-STM-4). Brevet innehåller anvisningar om åtgärdsrekommendationer enligt den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin till och med den 31 augusti 2021. Social- och hälsovårds-

ministeriet har sett över rekommendationen för begränsningar av offentliga tillställningar inomhus under samhällsspridningsfasen och i fråga om detta uppdaterat handlingsplanen för hybridstrategin. De övriga rekommendationerna ändras inte.

I styrbrevet 24.6.2021 konstateras det att alla har rätt till liv, och att det allmänna ska främja befolkningens hälsa (7 § 1 mom. och 19 § 3 mom. i grundlagen). Alla har också rätt till oundgänglig omsorg och till tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster (19 § 1 mom. i grundlagen). Också de internationella människorättsförpliktelser som är bindande för Finland, i synnerhet människors rätt till liv (artikel 2 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna), innebär en skyldighet för det allmänna att agera och skydda. I de internationella människorättskonventionerna tryggas också rätten till hälsa (till exempel artikel 12 i konventionen om sociala, kulturella och ekonomiska rättigheter och artikel 11 i den reviderade Europeiska sociala stadgan). Det allmänna ska se till att bland annat dessa grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter tillgodoses (22 § i grundlagen). Det allmänna ska därmed säkerställa att liv och hälsa skyddas med alla till buds stående, effektiva och proportionerliga medel samt grunda beslutsfattandet på bästa tillgängliga information.

I styrbrevet konstateras det att alltid när man bedömer restriktioner bör man således på ett enhetligt sätt beakta det allmännas ovannämnda skyldighet att förhindra att epidemin sprids och att trygga hälso- och sjukvårdskapaciteten. När beslut övervägs, måste man därför förutse vilken betydelse och inverkan åtgärdshelheten kommer att ha när läget förändras. Myndigheterna är skyldiga att vidta de åtgärder som behövs för att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna med beaktande av spridningen av epidemin, bekämpningen av epidemin och uppföljningen av åtgärdernas effekter samt uppföljningen av den totala nyttan av och kostnaderna för de åtgärder som vidtas

Enligt styrbrevet är det viktigt att epidemins utveckling bevakas och effekterna av ändrade restriktioner utvärderas kontinuerligt så att avvecklingen av restriktioner och rekommendationer kan ske på ett kontrollerat sätt och i rätt tid. Eftersom epidemin är svår att förutse kan man i vissa områden också bli tvungen att fortsätta med restriktionerna eller införa eller skärpa dem på nytt, om epidemiläget försämras.

I brevet konstateras det att en kontrollerad avveckling av restriktionerna innebär att genomföra den stegvis, att se över utvecklingen regelbundet och grundligt och vid behov även att avstå från avvecklingsplanerna ifall epidemiläget förändras. För att restriktionerna och rekommendationerna ska kunna avvecklas på ett kontrollerat sätt utan att läget åter försämras måste alla bära ansvar för att de gällande restriktionerna och rekommendationerna iakttas. De regionala och lokala myndigheterna ansvarar för att följa läget och utifrån det fatta sina beslut på ett föregripande och tillräckligt genomgripande sätt. De ska likaså avveckla begränsningarna i

enlighet med sin behörighet och tillämplig lagstiftning när kriterierna för begränsningarna inte längre uppfylls. Ministeriet framhåller betydelsen av en noggrann och mångsidig uppföljning av läget i områdena samt ett proaktivt reagerande.

Enligt Institutet för hälsa och välfärds (THL) riksomfattande lägesrapport 21.7.2021 om uppföljningen av hybridstrategin har antalet nya coronafall ökat under de senaste fyra veckorna. I medlet av juni (vecka 24) konstaterades ungefär 540 fall och efter detta har antalet fall per vecka fördubblats. Vecka 28 (12–18.7) konstaterades sammanlagt 2 210 nya fall, vilket är ungefär 30 % mer än veckan innan (vecka 27), då det konstaterades 1 690 fall.

Under de senaste två veckorna (5–18.7) uppstod 70 nya fall per hundra tusen invånare. Detta är mer än 70 % fler än under de två veckorna före det här (21.6–4.7) då antalet nya fall var 41 per hundra tusen invånare.

Vecka 28 kunde smittkällan identifieras i 72 % av fallen där smittan härstammade från Finland. Spårbarheten har förbättrats med 8 procentenheter jämfört med föregående vecka. Vecka 28 härstammade 10 % av smittorna från utlandet och de fortsatta smittorna från dessa utgjorde 2 %. Bägge har minskat något jämfört med föregående vecka. Sett till antalet har smittorna från utlandet under de senaste två veckorna nästan hållits på samma nivå. Vecka 28 var antalet smittfall 204 och veckan före det 201.

Vecka 28 sattes 6 092 personer i karantän, vilket är 1 200 fler än veckan innan detta. Över en fjärdedel (27 %) av de nya smittorna konstaterades hos personer som redan var i karantän. Andelen är ungefär lika stor som veckan innan.

Ökningen av fallen särskilt bland unga vuxna och de exponeringar som detta orsakat har lett till att smittspårningen har överbelastats i en del områden i Finland. Även tillgången till utbildad personal för smittspårning mitt under sommarsäsongen ökar belastningen, men också att smittspårarna inte av dem som smittats och exponerats får alla nödvändiga uppgifter om övriga som eventuellt exponerats. Detta gör att det går långsammare att kartlägga alla exponerade och platser där de exponerats. Den som är part måste enligt lag hjälpa myndigheterna med smittspårningen och följa deras anvisningar så att man så fort som möjligt kan få stopp på smittkedjor.

Uppskattningen av det effektiva reproduktionstalet är detsamma som förra veckan, nämligen 1,0–1,25 (sannolikhetsintervallet 90 %). Det uppskattade effektiva smittsamhetstalet för HNS-området är 1,0–1,2.

Liksom de föregående veckorna sprider sig epidemin bland unga vuxna. Även på andra håll i Europa har man lagt märke till att det mest är unga som smittas. Under den senaste månaden har flest fall varje vecka konstaterats hos 20–29-åringar. Vecka 28 konstaterades nästan 60 % av

alla smittfall hos 10–29-åringar, och bland dem särskilt hos 18–23-åringar.

Under de senaste tre veckorna har det varje vecka tagits ungefär 95 000 98 000 coronavirustest. Vecka 28 togs ungefär 95 700 test. Testmängderna kan ännu komma att kompletteras retroaktivt. Andelen covid-19-fall av de testade proven har under en månad stigit med nästan en procentenhet: vecka 25 var andelen 1,4 % och vecka 28 2,3 %. Ökningen visar att alla smittfall inte längre upptäcks lika effektivt som tidigare.

Enligt sjukvårdsdistriktens egen anmälan vårdades totalt 56 covid-19-patienter på sjukhus 21.7.2021. Av dem vårdades 6 på avdelningar inom primärvården, 40 på avdelningar inom den specialiserade sjukvården och 10 på intensivvårdsavdelning. Av de patienter som just nu får intensivvård är mer än hälften under 50 år. Trots det ökade antalet smittade har behovet av sjukhusvård hållits relativt litet, men ökat något under de senaste veckorna. Sammanlagt 978 dödsfall med anknytning till sjukdomen hade rapporterats till registret över smittsamma sjukdomar 21.7.2021. Under tiden 14.21.7.2021 har det inte rapporterats ett enda nytt dödsfall i covid-19.

För den kommande veckan är prognosen att antalet nya perioder av specialiserad sjukvård och intensivvård kommer att fortsätta att öka svagt. I och med att vaccinationstäckningen bland befolkningen och särskilt riskgrupperna har ökat har antalet nya vårdperioder dock inte ökat så att det motsvarar antalet infektioner hos hela befolkningen. De nya vårdperioder som rapporterades vecka 28 (32 på avdelningar inom den specialiserade sjukvården och 7 på intensivvårdsavdelningar) låg inom ramen för de prognoser som gavs 14.7. I modelleringen ingår de vårdperioder som nya patienter inleder, flera vårdperioder för en och samma person beaktas alltså inte. Enligt intensivvårdsavdelningarnas bokföring över vecka 28 inleddes då 12 nya perioder av intensivvård för patienter med covid-19.

I merparten av regionerna har epidemiläget utvecklats i oroväckande riktning och incidensen har ökat under de senaste fyra veckornas uppföljningsperiod. Smittan har fortsatt att spridas i synnerhet under barkvärlar och träffar bland socialt aktiva unga vuxna. I bakgrunden finns också fortfarande delvis utlandsresor, och exempelvis bland finländare som återvänt efter resa till Spanien har det konstaterats flera coronafall. Gränstrafiken och det svaga epidemiläget i Ryssland avspeglas fortfarande på läget i Finland.

I Finland har det getts mer än 5,1 miljoner vaccindoser. I hela landet har cirka 64 % av befolkningen fått åtminstone en vaccindos och 28 % har fått den andra dosen.

En komplett vaccinationsserie, det vill säga två vaccindoser, ger ett bra skydd mot covid-19 och dess allvarliga former samt mot virusvarianter.

Vaccinet eliminerar inte helt och hållet risken för att smittas eller sprida smitta, men en hög vaccinationstäckning bland befolkningen minskar klart risken för att epidemin ska förvärras. Det är särskilt viktigt att man tar sina vaccindoser när de ska tas för att undgå de allvarliga följderna av epidemin, såsom ökat antal som måste få sjukhusvård eller dödsfall på grund av coronaviruset.

Det epidemiologiska läget i sjukvårdsdistriktets område och erhållna sakkunnigutlåtanden

Syftet med regionförvaltningsverkets begränsande beslut är att som det föreskrivs i 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar förebygga att sjukdomsläget förvärras. Risken för massexponeringar och för att sjukdomen sprids är särskilt stor i alla situationer med stora folksamlingar där personerna kan råka i närkontakt med varandra.

Sjukvårdsdistrikten inom Regionförvaltningsverket i Södra Finlands verksamhetsområde har i enlighet med den styrning som getts i social- och hälsovårdsministeriets brev den 10 september 2020 inrättat regionala arbetsgrupper för covid-19. Samarbetsgrupperna beaktar i sina lägesbedömningar utöver epidemiläget också de totala konsekvenserna av smittbekämpningsåtgärderna, inklusive ekonomiska konsekvenser och konsekvenser som hänför sig till näringslivet. Regionförvaltningsverket deltar i arbetsgrupperna, liksom också företrädare för Institutet för hälsa och välfärd samt närings-, trafik- och miljöcentralerna i respektive region.

Regionförvaltningsverket har av Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikts regionala coronasamordningsgrupp fått ett utlåtande om covid-19-läget inom sjukvårdsdistriktet och gruppens synpunkter på vilka regionala begränsningsåtgärder som behövs för att stävja epidemin.

Helsingfors och Nylands regionala coronasamordningsgrupp konstaterade på sitt möte 22.7.2021 att Västra Nyland övergår till accelerationsfasen. Detta innebär att hela Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt befinner sig i accelerationsfasen. Incidensen per 100 000 invånare under 14 dygn var inom hela HNS område 129, i Helsingfors 187, i Östra Nyland 64.6, i Kervo 91.9, i Mellersta Nyland 80 och i Vanda 114. I Västra Nyland är incidensen i Esbo 149, i Hangö 160, i Grankulla 240, i Kyrkslätt 115 och i Raseborg 94.

Enligt materialet från mötet är andelen positiva prov av de testade 2.2 % inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt. Det förekommer massexponeringar inom sjukvårdsdistriktet. Smittkällan är med säkerhet känd i 55 % av fallen. Enligt det material som presenterades vid mötet är de vanligaste smittkällorna förutom personer som bor i samma hushåll och andra närstående också barer, restauranger och nattklubbar samt of-

fentliga tillställningar och evenemang. Enligt det material som presenterades vid mötet är smittspårningen belastad i flera kommuner. Antalet patienter på intensiv- och vårdavdelningarna har fortsatt vara lågt.

Helsingfors och Nylands regionala samordningsgrupp föreslår att det beslut om begränsning av sammankomster som gäller inom huvudstadsregionens kommuner förlängs med samma innehåll. Dessutom föreslår gruppen att ett motsvarande beslut om begränsning av sammankomster ska utvidgas till att gälla hela Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt. Beslutet om begränsning av sammankomster inom hela HNS-området bör vara i kraft fram till efter att skolorna har börjat. Enligt gruppen är det nödvändigt att förlänga beslutet på grund av det accelererande epidemi-läget där man genom en begränsning av sammankomster kan minska smitta i alla åldersgrupper. Beslutet om begränsningar skulle i viss mån bidra till att minska smitta bland unga vuxna. Utöver det här kan det minska smitta i de äldre åldersgrupperna, som under senare tid också har ökat i och med smittorna bland unga. Antalet infektioner har ökat i synnerhet i områden där sammankomster inte har begränsats. Enligt gruppen kan den överbelastade smittspårningen medföra en risk för hälso- och sjukvårdens övriga verksamhet.

Helsingfors och Nylands regionala samordningsgrupp rekommenderar och anser det nödvändigt att regionförvaltningsverkets gällande beslut utvidgas till att gälla hela Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt i fyra veckor framåt. Även THL anser att det är motiverat att utvidga och förlänga beslutet om begränsning av sammankomster.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland har 23.7.2021 bett Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt om ett preciserande utlåtande om på vilka grunder distriktet anser att det är nödvändigt att utvidga och förlänga beslutet. Enligt utlåtandet 26.7.2021 beslöt HNS' regionala pandemisamordningsgrupp vid sitt möte 22.7.2021 att hela Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt övergår till accelerationsfasen, eftersom sjukdomsfallen i Västra Nyland också har ökat och området i fråga övergår till accelerationsfasen. Vid mötet bedömdes det att kriterierna för samhällsspridning tills vidare inte uppfylls inom HNS, i synnerhet när det gäller belastningen på sjukhusvården, även om verksamheten vid coronahälsostationerna är belastad och den överbelastade smittspårningen torde fortsätta att höja antalet smittade.

I utlåtandet konstateras bland annat att de flesta smittfallen konstateras hos 18–30-åringar, men att antalet fall bland personer äldre än detta också tydligt har stigit under veckan före mötet. Detta förebådar en eventuell ökning av antalet patienter på sjukhusen och en försämring av läget bland hela befolkningen och därmed en större risk för att de personer som har ett ofullständigt vaccinationsskydd, antingen på grund av att en vaccination saknas eller att vaccinationssvaret varit ofullständigt, ska få en allvarlig form av covid-19. Antalet smittade per vecka har ökat i

samma takt som tidigare gånger antalet smittade har ökat, vilket förebådar att läget kommer att försämrats ytterligare. Enligt utlåtandet kan skolstarten utgöra en risk för ökad smitta, i synnerhet om man inte kan få ned smittfallen före det.

Enligt Institutet för hälsa och välfärd (THL) riksomfattande lägesrapporter om uppföljningen av hybridstrategin var incidensen per 100 000 invånare över 14 dagar inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt 69.4 (vecka 25 och 26) och 129.0 (vecka 27 och 28). Den procentuella andelen positiva prov av alla testade vecka 2528 var 2.0, 1.9, 2.5 och 3.3. Vecka 28 var smittkällan känd i 67 procent av fallen. Enligt THL:s coronakarta var incidensen per 100 000 invånare över 14 dygn i landskapet Nyland 163.4 den 28 juli 2021.

Slutsats

Statsrådet fattade den 27 maj 2021 principbeslutet (STM/2021/100) om en handlingsplan för genomförande av hybridstrategin för hantering av covid-19-epidemin samt om översyn av handlingsplanen. Den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin publicerades den 1 juni 2021. Handlingsplanen har uppdaterats på nytt 23.6.2021.

I handlingsplanen bedöms de rättsliga grunderna för åtgärderna enligt handlingsplanen. Gällande detta konstateras det i handlingsplanen att lagen om smittsamma sjukdomar förutsätter att de myndigheter som avses i lagen ska vidta omedelbara åtgärder efter att ha fått vetskap om förekomsten av en smittsam sjukdom som kräver bekämpningsåtgärder. Myndighetsåtgärderna ska vara snabba och förutspå situationen samt utan dröjsmål använda behörigheter riktade till myndigheterna samtidigt som principerna om proportionalitet, nödvändighet och ändamålsenlighet samt övriga krav på god förvaltning iakttas.

I handlingsplanen för man fram att artikel 12 i den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter innefattar den allmänna rätten till hälsa och skydd av hälsan. Enligt den allmänna kommentaren som styr tolkningen av konventionen innebär rätten till hälsa att det allmänna är skyldigt att bekämpa farliga smittsamma sjukdomar samt vidta förebyggande åtgärder på befolkningsnivå samt upprätthålla och trygga en tillräcklig kapacitet inom hälso- och sjukvården samt skydda särskilda riskgrupper. De grundläggande fri- och rättigheternas allmänna begränsningsgrunder styr omfattningen av och innehållet i begränsningarna och även med avseende på rekommendationerna som begränsar människornas liv. Väsentliga är kraven på begränsningarnas godtagbarhet och proportionalitet i förhållande till det eftersträlvade målet samt begränsningarnas exakthet och precision samt lagstiftning till den del det är fråga om begränsning av frihet.

I handlingsplanen beskrivs prognosens juridiska utgångspunkter enligt följande:

1. I 19 § 3 mom. i grundlagen föreskrivs om det allmännas skyldighet att tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa, vilka skyldigheter som genomförs enligt det allmännas verksamhetsskyldighet avseende rätten till liv enligt 7 § i grundlagen och bland annat rätten till hälsa och skydd av hälsan enligt internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt motsvarande rättigheter i bland annat barnkonventionen och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Dessa utgör enligt grundlagsutskottets praxis vägande skäl för att även begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna samt att utfärda rekommendationer och anvisningar.

2. Rätten till en sund miljö och det allmännas skyldighet att verka för detta enligt 20 § i grundlagen får allt större betydelse. På basnivån, dvs. i den lugna fasen, enligt hybridstrategin för epidemins faser, betonas alltså även sund miljö enligt 20 § i grundlagen vid sidan av de riktade åtgärderna enligt lagen om smittsamma sjukdomar samt de allmänna hygienåtgärderna. I accelerationsfasen stärks rekommendationerna och restriktionerna som riktas mer allmänt till befolkningen.

Såsom tidigare framhållits sägs det i social- och hälsovårdsministeriets 24.6.2021 daterade styrbrev att man vid bedömningen av alla åtgärder på ett enhetligt sätt bör beakta det allmännas skyldighet att förhindra att epidemin sprids och trygga hälso- och sjukvårdskapaciteten. När beslut övervägs måste man därför förutse vilken betydelse och inverkan åtgärdshelheten kommer att ha när läget förändras. Myndigheterna är skyldiga att vidta de åtgärder som behövs för att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna med beaktande av spridningen av epidemin, bekämpningen av epidemin och uppföljningen av åtgärdernas effekter samt uppföljningen av den totala nyttan av och kostnaderna för de åtgärder som vidtas

Enligt styrbrevet är det viktigt att epidemins utveckling bevakas och effekterna av ändrade restriktioner utvärderas kontinuerligt, så att avvecklingen av restriktioner och rekommendationer kan ske på ett kontrollerat sätt och i rätt tid. Eftersom epidemin är svår att förutse kan man i vissa områden också bli tvungen att fortsätta med restriktionerna eller införa eller skärpa dem på nytt, om epidemiläget försämras.

Regionförvaltningsverket konstaterar att enligt den erhållna utredningen befinner sig hela Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt i accelerationsfasen av epidemin. Helsingfors och Nylands regionala samordningsgrupp rekommenderar att regionförvaltningsverket förlänger det på epidemifasen baserade beslutet om begränsning av sammankomster under

accelerationsfasen som för närvarande gäller kommunerna i huvudstadsregionen. Dessutom föreslår gruppen att ett motsvarande beslut om begränsning av sammankomster utökas till att gälla hela Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt.

Regionförvaltningsverket konstaterar att den bedömning av nödvändigheten som avses i 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar är en helhetsbedömning där enbart incidensen inte kan ges avgörande betydelse. I kommuner med liten folkmängd kan endast några få insjuknade leda till att incidensen (fall per 100 000 invånare) ökar markant. Trots att incidensen i en enskild kommun är låg kan man å andra sidan i helhetsbedömningen beakta de pendlings- och serviceområden som är typiska för regionen och som vanligen är av betydelse för spridningen av en smittsam sjukdom bland befolkningen.

Regionförvaltningsverket konstaterar att när begränsningar av sammankomster enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar införs är man tvungen att särskilt ingripa i näringsfriheten och mötesfriheten och på så sätt begränsa människors grundläggande fri- och rättigheter. Grunderna för inskränkningar måste vara godtagbara och i linje med principerna om proportionalitet och ändamålsenlighet. Det framgår av utredningarna att antalet infektioner inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt har ökat och att förutom i restauranger och nattklubbar har många blivit smittade i offentliga tillställningar. Antalet infektioner har ökat i synnerhet i områden där sammankomster inte har begränsats. Antalet coronaviruspatienter som får sjukhusvård är för närvarande inte särskilt stort, men enligt expertbedömningen av Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt väntas antalet öka och läget försämras hos hela befolkningen. Med hänvisning till de utredningar som fått konstaterar regionförvaltningsverket att den ökande mängden smittade dessutom överbelastar smittspridningen och kräver mer resurser av den, vilket utgör en risk för hälso- och sjukvårdens övriga verksamhet. Regionförvaltningsverket konstaterar att tillgången till hälsotjänster är viktig med tanke på skyddet av människors liv och hälsa. Försämringen av hälso- och sjukvårdens kapacitet påverkar särskilt utsatta grupper som använder mycket hälso- och sjukvårdstjänster.

Med beaktande av det ovan nämnda och Institutet för hälsa och välfärds och sjukvårdsdistriktens rekommendationer i egenskap av sakkunniga samt social- och hälsovårdsministeriets styrning anser Regionförvaltningsverket i Södra Finland att det för att hindra spridningen av den smittsamma sjukdomen är nödvändigt att förlänga begränsningarna gällande offentliga tillställningar och allmänna sammankomster i kommunerna i huvudstadsregionen. Dessutom anser Regionförvaltningsverket i Södra Finland att det för att förhindra spridningen av den smittsamma sjukdomen är nödvändigt att utöka begränsningarna av offentliga tillställningar och allmänna sammankomster till att gälla hela Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt. Enligt regionförvaltningsverkets bedömning finns det godtagbara grunder för begränsningarna.

Regionförvaltningsverket konstaterar att genom begränsningarna av sammankomster uppnås syftet med lagen om smittsamma sjukdomar, dvs. att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt de olägenheter som de orsakar människor och samhället. Genom det föreläggande som nu meddelas är det dock möjligt att ordna också större tillställningar, om kunderna eller de som deltar i verksamheten samt sällskap i realiteten kan undvika närkontakt med varandra och säkerheten kan tryggas genom att man följer undervisnings- och kulturministeriets och Institutet för hälsa och välfärds anvisningar som utfärdades 31.5.2021. I det här beslutet avses med närkontakt att människor vistas i samma utrymme inomhus på mindre än två meters avstånd från varandra i mer än 15 minuter eller har fysisk kontakt med varandra och i utomhusutrymmen att de har fysisk kontakt med varandra. På detta sätt begränsas de grundläggande fri- och rättigheterna i enlighet med proportionalitetsprincipen så lite som möjligt utifrån en riksomfattande och regional lägesbedömning av epidemin. Regionförvaltningsverket konstaterar att syftet med utvidgningen och förlängningen av sammankomstbegränsningarna är att förhindra att läget försämras och på så sätt undvika restriktioner som i större utsträckning ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna.

Regionförvaltningsverket konstaterar att kommunerna enligt smittläget vid behov kan fatta beslut som inför begränsningar enligt lagen om smittsamma sjukdomar i sina områden eller ett beslut som inför striktare begränsningar jämfört med de begränsningar som regionförvaltningsverket har meddelat.

Regionförvaltningsverket i Södra Finlands beslut gällande kommunernas områden i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt baserar sig på den nuvarande helhetsbedömningen av den regionala situationen, där man har bedömt de regionala faktiska konsekvenserna av covid-19 för folkhälsan och utöver Institutet för hälsa och välfärds sakkunskap även har beaktat de regionala myndigheternas synpunkter samt social- och hälsovårdsministeriets styrning om behovet av begränsningsåtgärder. Vid prövningen av åtgärderna har man beaktat att beslutet har konsekvenser för samhället, ekonomin, näringslivet och grundläggande fri- och rättigheter. Med det här beslutet begränsas verksamheten bara till den del som det enligt den erhållna styrningen och sakkunnigutlåtanden är nödvändigt.

Regionförvaltningsverket kan fatta beslut enligt 58 § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar som kan gälla för högst en månad. Om det epidemiologiska läget förändras gör regionförvaltningsverket en ny bedömning av beslutet att begränsa sammankomsterna.

På basis av det ovan konstaterade är det här beslutet nödvändigt för att förhindra att den smittsamma sjukdomen sprids inom kommunerna i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt.

TILLÄMPADE BESTÄMMELSER

Lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) 1, 8, 58, 59 a-c och 91 §

Statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar (146/2017) 1 och 5 §

SÖKANDE AV ÄNDRING

Enligt 90 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar får det här beslutet överklagas genom besvär hos Tavastehus förvaltningsdomstol på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). En besväransvisning är bifogad.

VERKSTÄLLANDE

Med stöd av 91 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar verkställs detta beslut omedelbart trots eventuellt överklagande.

YTTERLIGARE INFORMATION

Ytterligare information ges vid behov av regionförvaltningsöverläkare Anne Hiiri, tfn 0295 016 000 (växeln).

överdirektör Merja Ekqvist

regionförvaltningsöverläkare Anne Hiiri

BILAGOR

Bilaga 1, Institutet för hälsa och välfärds och undervisnings- och kulturministeriets 31.5.2021 daterade anvisningar för att förhindra coronavirusmitta vid offentliga tillställningar, vid allmänna sammankomster och vid användningen av offentliga lokaler

Bilaga 2, Kommunerna inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt

DISTRIBUTION OCH PRESTATIONSavgift

Beslutet delges genom offentlig delgivning

Delgivningen av detta beslut sker genom offentlig delgivning. Beslutet hålls till påseende vid Regionförvaltningsverket i Södra Finland till och med 28.8.2021. Ett meddelande om att beslutet finns till påseende har publicerats i det allmänna datanätet på regionförvaltningsverkets webbsida avi.fi/sv/offentliga-delgivningar.

Delfåendet av beslutet anses ha skett den sjunde dagen efter att ovan nämnda meddelande har publicerats på regionförvaltningsverkets webbsidor.

För kännedom

Kommunerna och samkommunerna inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt

Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt som ombes informera kommunernas läkare som ansvarar för smittsamma sjukdomar om beslutet

Polisinrättningarna i Helsingfors, Östra Nyland och Västra Nyland

Räddningsverken i Helsingfors stad, Östra Nyland, Mellersta Nyland och Västra Nyland

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

Institutet för hälsa och välfärd

Social- och hälsovårdsministeriet

Undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets kanslis kommunikationsavdelning

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Statskontoret

Avgiftsfritt